EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 15.12.2021.
COM(2021) 970 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

par to, kā īstenota Ūdens pamatdirektīva (2000/60/EK), Vides kvalitātes standartu direktīva (2008/105/EK, kas grozīta ar Direktīvu 2013/39/ES) un Plūdu direktīva (2007/60/EK)

Plānoto pasākumu programmu īstenošana
Jaunas prioritārās vielas
Sākotnējie plūdu riska novērtējumi un potenciāli nozīmīga plūdu riska teritorijas

{SWD(2021) 970 final} - {SWD(2021) 971 final}

1. Ievads

Pieņemot Eiropas zaļo kursu[1], ES ir veikusi kritiski svarīgus pasākumus, lai risinātu vienlaicīgās, savstarpēji saistītās klimata pārmaiņu, veselības apdraudējuma, biodaudzveidības zuduma un piesārņojuma krīzes visos vides elementos. Pamatojoties uz spēkā esošo tiesisko satvaru un Eiropas zaļā kursa un tā turpmāko iniciatīvu vērienīgo īstenošanu, reaģēšanā uz šo krīzi izšķiroša nozīme ir ūdens kvalitātes un kvantitātes ilgtspējīgai pārvaldībai. Finansējums, kas tagad ir pieejams dalībvalstu atveseļošanas un noturības plānu īstenošanai, ir papildu atbalsts, kas dalībvalstīm palīdz risināt pašreizējo spiedienu uz saldūdens kvalitāti un kvantitāti, tādējādi veicinot arī pāreju uz tīru, aprites un bezoglekļa Eiropas ekonomiku, ievērojot principu "nekaitēt".

Eiropa 2021. gadā atkal pieredzēja ar ūdeni saistītu ekstremālu notikumu ietekmi, ko vēl vairāk saasināja klimata pārmaiņu sekas: dramatiski plūdi Reinas un Mēzas upes baseinos, kā arī iepriekš nepieredzēti karstuma viļņi un meža ugunsgrēki noveda pie traģiskas cilvēku bojāejas un radīja daudzos miljardos euro mērāmus zaudējumus. Lai gan šie notikumi tikai daļēji ir saistīti ar pareizu ūdens resursu politiku, tie norāda uz to, cik svarīga ir uzlabota saldūdens resursu apsaimniekošana ilgākā laika periodā, arī pārrobežu līmenī.

Ūdens pamatdirektīva[2] (ŪPD) nodrošina pamatsatvaru un nosprauž vispārējos mērķus, kas Eiropā palīdz īstenot ūdens resursu politiku un sasniegt labu stāvokli attiecībā uz visiem virszemes un pazemes ūdeņiem. Ūdens pamatdirektīvu saistībā ar virszemes un pazemes ūdeņu standartiem papildina attiecīgi Vides kvalitātes standartu direktīva[3] (VKSD) un Pazemes ūdeņu direktīva[4] (GŪD). 2019. gadā veiktajā ES ūdens tiesību aktu atbilstības pārbaudē[5], kas aptvēra šīs trīs direktīvas un Plūdu direktīvu[6], tika secināts, ka spēkā esošais tiesiskais satvars kopumā atbilst mērķim, bet tajā ir vieta dažiem uzlabojumiem. Tajā tika secināts, ka Ūdens pamatdirektīvas un Plūdu direktīvas mērķu sasniegšanai būs nepieciešams pietiekami liels finansējums, straujāka īstenošana un labāka mērķu integrācija nozaru tiesību aktos. Atsevišķi tiesību aktos pastāvoši trūkumi un iespējamie pasākumi attiecībā uz ķimikālijām tiks novērtēti ietekmes novērtējumā, kas pašlaik tiek veikts pazemes ūdeņu un virszemes ūdeņu vielu sarakstiem[7].

Šā ziņojuma mērķis ir sniegt tālāku ieskatu, un tas būs vēl viens tiesību aktu vispārējas īstenošanas progresa kontrolpunkts, kas kalpos kā atspēriena punkts nākamās paaudzes

---

[1] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lv.
[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā, OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.
[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/105/EK (2008. gada 16. decembris) par vides kvalitātes standartiem ūdens resursu politikas jomā, OV L 348, 24.12.2008., 84. lpp., kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2013/39/ES (2013. gada 12. augusts), OV L 226, 24.8.2013., 1. lpp.
[4] Direktīva 2006/118/EK Eiropas Parlamenta un Padomes (2006. gada 12. decembris) par gruntsūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu un pasliktināšanos, OV L 372, 27.12.2006., 19. lpp.
[5] https://ec.europa.eu/environment/water/fitness_check_of_the_eu_water_legislation/index_en.htm.
[6] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/60/EK (2007. gada 23. oktobris) par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību, OV L 288, 6.11.2007., 27. lpp.
[7] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12662-Integreta-udens-resursu-apsaimniekosana-parskatiti-virszemes-un-pazemes-udenu-piesarnotaju-saraksti_lv.

(2022–2027) upju baseinu apsaimniekošanas plānu (UBAP) un plūdu riska pārvaldības plānu novērtēšanai.

Tajā ir iekļauts Komisijas novērtējums par dalībvalstu nesen sniegtajiem, ar ūdeni saistītajiem obligātajiem ziņojumiem:

- progress pasākumu programmu (PP) īstenošanā saskaņā ar ŪPD, otrais cikls (2016–2021);
- monitorings: prioritārās vielas virszemes ūdeņos, kuras iekļautas sarakstā saskaņā ar Vides kvalitātes standartu direktīvu (VKSD) 2013. gadā;
- Plūdu direktīvas pirmā cikla (2016–2021) sākotnējo plūdu riska novērtējumu izskatīšana un atjaunināšana.

2. Ziņojumu sniegšana

Otros Ūdens pamatdirektīvā paredzētos UBAP (kas bija jāizsniedz līdz 2015. gada decembrim) Komisija novērtēja 2019. gadā[8]. Starpposma ziņojumi par pasākumu programmu (PP) īstenošanu bija jāiesniedz līdz 2018. gada decembrim. Saskaņā ar ŪPD 18. pantu Komisijai trīs gadu laikā pēc UBAP novērtējuma ziņojuma Parlaments un Padome ir jāinformē par PP īstenošanas gaitu. Visas dalībvalstis ir sniegušas ziņojumus par savu PP starpposma īstenošanu.

Attiecībā uz VKSD šajā ziņojumā ir novērtēts progress attiecībā uz to, kā ir īstenotas prasības, kas ir saistītas ar 12 jaunajām vielām, kuras ir pievienotas 2013. gadā saskaņotajam prioritāro vielu sarakstam attiecībā uz virszemes ūdeņiem. Konkrētāk raugoties, Direktīvas 2008/105/EK, kas grozīta ar Direktīvu 2013/39/ES, 3. panta 1.a punkta ii) apakšpunktā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāizstrādā un jāiesniedz Komisijai papildu monitoringa programma un pasākumu pagaidu programma, kas aptver jaunās, sarakstā iekļautās vielas. Visas dalībvalstis ir sniegušas ziņojumus par jaunajām prioritārajām vielām.

Visbeidzot, attiecībā uz Plūdu direktīvas otro pārskata ciklu dalībvalstīm saskaņā ar 14. pantu līdz 2018. gada 22. decembrim bija jāizskata un jāatjaunina savi pirmā cikla sākotnējie plūdu riska novērtējumi (SPRN). Ziņojumi Komisijai bija jāiesniedz līdz 2019. gada 22. martam. Ziņojumus par pirmo SPRN atjauninājumiem ir sniegušas gandrīz visas dalībvalstis[9].

3. Otrās pasākumu programmas: starpposma novērtējums

Ūdens pamatdirektīvas 11. pantā noteikts, ka dalībvalstīm ir jāizstrādā PP katram upju baseinu apgabalam (UBA) un ir jānorāda to saturs, ko veido pamatpasākumi (11. panta 3. punkts) un papildpasākumi (11. panta 4. punkts), kā arī papildu pasākumi (11. panta 5. punkts), ja tādi ir nepieciešami.

[8] https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/impl_reports.htm.
[9] Vairākas dalībvalstis ziņojumus neiesniedza termiņā. Par novēlotu ziņošanu Komisija ir uzsākusi pārkāpuma procedūras. Līdz šim brīdim palikušas tikai divas nepabeigtas pārkāpuma procedūras.

Dalībvalstīm tika lūgts ziņot par progresu, kas gūts, īstenojot to definētos "galveno veidu pasākumus" (GVP). GVP ir tipiski pasākumi, ko veic, lai samazinātu spiedienu, piemēram, upes atbrīvošana no šķēršļiem, notekūdeņu attīrīšanas staciju modernizēšana, pakāpeniska atteikšanās no prioritāro vielu izmantošanas utt.[10].

Šis PP novērtējums atspoguļo situāciju, par ko ziņots *WISE* datubāzē. Ja iespējams, ir veikta atsevišķa analīze pamatpasākumiem saskaņā ar ŪPD 11. panta 3. punktu, kā arī papildpasākumiem un papildu pasākumiem saskaņā ar ŪPD 11. panta 4. punktu un 11. panta 5. punktu.

Tiešs UBAP un 2018. gada PP datu salīdzinājums bieži vien nav iespējams, jo pastāv tādas metodoloģiskas problēmas kā pasākumu izmaiņas, dažādi bāzlīnijas gadi un izmaiņas ūdensobjektu ierobežojumos. Tomēr informācija, kas sniegta 2016. un 2018. gadam un prognozēta 2021 gadam, joprojām sniedz kvantitatīvus datus par progresu, kas gūts, īstenojot PP. Dati šajā dokumentā un ar to saistītajā Komisijas dienestu darba dokumentā ir atspoguļoti pēc iespējas plašākā apmērā.

Vispārējā situācija

Līdz 2016.–2021. gada cikla vidum pasākumu īstenošana bija uzsākta visās dalībvalstīs, dažos gadījumos — ar kavēšanos. Salīdzinājumā ar 2015. gada PP visas dalībvalstis ziņoja par GVP, un vairākas[11] dalībvalstis pabeidza ziņojumu sniegšanu, un tagad aptver visus savus UBA. Lielākā daļa dalībvalstu ir panākušas zināmu progresu tādu nepilnību identificēšanā, kas tās šķir no laba stāvokļa katram nozīmīgam spiedienam, un tāda līmeņa identificēšanā, kādā jāīsteno pasākumi, kas ir nepieciešami laba stāvokļa sasniegšanai. Attiecībā uz tām dalībvalstīm (18), kuras sniedza datus, kas ļauj veikt padziļinātu analīzi un salīdzinājumu, var konstatēt, ka trijās[12] no tām UBA izvirzītie mērķi ir sasniegti 70–100 % apmērā, kamēr vēl četrās[13] par virzību uz mērķi likvidēt nepilnības liecina 30–80 % rādītāju. Vēl vienā citā dalībvalstī[14], mērķi ir sasniegti 16 no 25 UBA. Tas ir uzmundrinošs uzlabojums, kas nodrošinās pasākumu labāku identificēšanu un prioritizēšanu.

Dalībvalstīm, kas papildus būtiskajiem spiedieniem identificēja citus spiedienus, ir ieviesti pasākumi to risināšanai, visumā ir identificētas nepilnības, kuras jānovērš laba stāvokļa sasniegšanai, un ir izstrādāti rādītāji tāda līmeņa identificēšanai, kādā jāīsteno pasākumi, kas ir nepieciešami laba stāvokļa sasniegšanai.

[10] GVP saraksts dokumentā *WFD Reporting Guidance 2022*, 387. lpp.
[11] Dānija, Grieķija, Horvātija un Slovēnija.
[12] Igaunija, Latvija, Malta.
[13] Austrija, Čehijas Republika, Francija un Portugāle.
[14] Spānija.

Dalīb-valsts	UBA	Pabeigti visi pasākumi	Pabeigti visi plānotie pasākumi	Pabeigti daži pasākumi	Pabeigti daži plānotie pasākumi	Nav pabeigts neviens pasākums
AT	3			3		
BE	8	1		5	1	1
BG	4			1	3	
CY	1			1		
CZ	3			3		
DE	10			10		
DK	4				4	
EE	3			3		
EL	14			14		
ES	25			25		
FI	8		8			
FR	14			7	7	
HR	2			2		
HU	1		1			
IE	3			3		
IT	8		1	3	4	
LT	4				4	
LU	2			2		
LV	4				4	
MT	1			1		
NL	4			4		
PL	10				10	
PT	10			9	1	
RO	1			1		
SE	5				5	
SI	2			2		
SK	2			2		

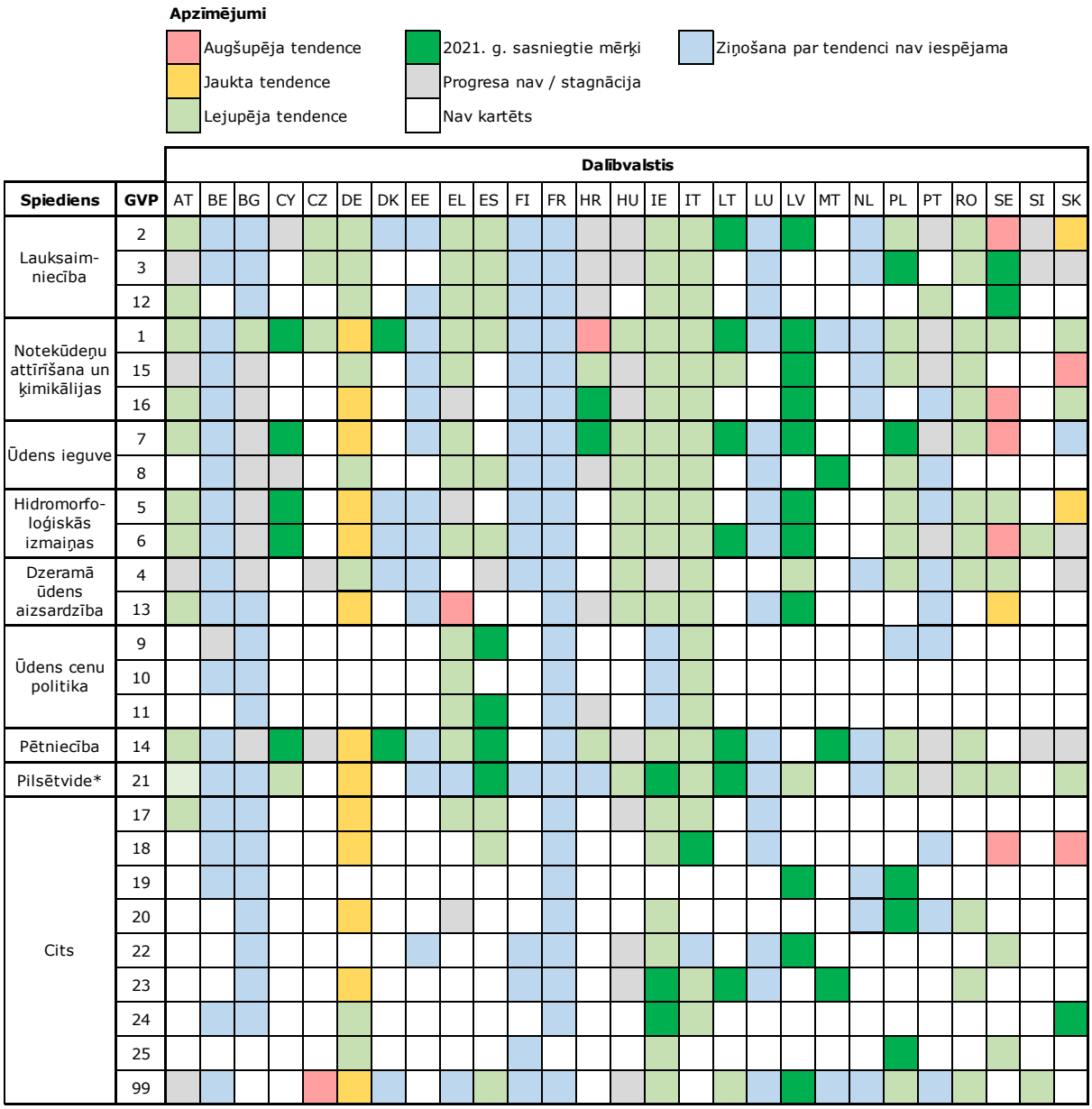
1. tabula. Stāvoklis un progress kopš otrajiem upju baseinu apsaimniekošanas plāniem (UBAP), kas paredzēti upju baseinu apgabaliem (UBA).

Dalībvalstis ziņoja arī par šķēršļiem PP īstenošanā. Kā redzams 2. tabulā, nozīmīgākie apgrūtinājumi ir finansējuma trūkums, kavējumi un pārvaldība.

		Šķēršļi							
Dalībvalsts	UBA	Pārvaldība	Kavējumi	Finansējuma trūkums	Mehānisma trūkums	Pasākumu trūkums	Izmaksu nelietderība	Ekstremāli notikumi	Citi
AT	3								
BE	8		3	3	2				2
BG	4		4		1	1			
CY	1								
CZ	3	3	3	3	3		3	3	
DE	10		10	4	10	9	7	4	10
DK	4		4						4
EE	3		3	3	3				
EL	14		14						
ES	25	25	25	25	25				
FI	8			8	8				
FR	14	14	14	14	14				14
HR	2		2	2	2				
HU	1	1	1	1	1	1		1	1
IE	3	3		3			3		3
IT	8	5	5	8	7	1	2	6	
LT	4								
LU	2							1	2
LV	4			4				4	
MT	1		1						
NL	4		4	4			4		4
PL	10	3	3	3	3	4	4	2	5
PT	10		8	9			8	8	
RO	1		1	1	1		1		1
SE	5				5				
SI	2			2					
SK	2		2	2			2		2

2. tabula. Šķēršļi PP īstenošanai attiecībā uz UBA

3. tabulā ir apkopotas sagaidāmās tendences mērķu sasniegšanā attiecībā uz dažādiem spiedieniem un attiecīgajiem GVP saskaņā ar katras dalībvalstis prognozēm cikla otrās puses vidusposmam (2018–2021). Augšupēja tendence norāda uz virzīšanos prom no tiesību aktos noteiktajiem mērķiem, lejupēja tendence norāda, ka plaisa, kas šķir no mērķa sasniegšanas, kļūst mazāka.

**Piesārņojums no pilsētu teritorijām, transporta un uzbūvētās infrastruktūras.*

3. tabula. Ziņotais sagaidāmais GVP progress (2018–2021)

3.1 Piesārņojuma novēršana

Līdz ar Eiropas zaļo kursu cīņa pret piesārņojumu ir nonākusi uzmanības centrā. Nulles piesārņojuma iecere tika pārveidota visaptverošā Nulles piesārņojuma rīcības plānā[15] un Ilgtspējīgu ķimikāliju stratēģijā[16]. Ūdens piesārņojuma samazināšanu paātrinās arī stratēģija "No lauka līdz galdam"[17] (kura cita starpā koncentrējas uz barības vielu zudumu un pesticīdu samazināšanu un bioloģiskās lauksaimniecības apjomu palielināšanu) un Zāļu stratēģija[18] (kuras mērķis cita starpā ir samazināt antibiotiku klātbūtni vidē) ļaus paātrināt.

Lauksaimniecības radītais piesārņojums

Ir ziņots, ka lauksaimniecība ir viens no galvenajiem faktoriem, kas neļauj sasniegt labu stāvokli ES ūdensobjektos. Tā var izraisīt piesārņojumu no difūziem avotiem ar nitrātiem un pesticīdiem virszemes ūdeņos un pazemes ūdeņos[19]. Papildus piesārņojumam no difūziem avotiem lielu spiedienu rada arī lauksaimniecībai nepieciešamā ūdens ieguve, kas neļauj sasniegt labu kvantitatīvo stāvokli pazemes ūdeņu objektos.

Dalībvalstis īpaši strādā pie pasākumiem, kuru mērķis ir samazināt barības vielu piesārņojumu lauksaimniecībā (GVP 2), samazināt pesticīdu piesārņojumu lauksaimniecībā (GVP 3) un īstenot lauksaimniecības konsultāciju pakalpojumus (GVP 12). Ziņojumi liecina arī par to, ka visās dalībvalstīs pastāv vispārīgi noteikumi par lauksaimniecības radītajām izplūdēm.

Desmit dalībvalstis šos noteikumus piemēro visā valsts teritorijā, bet citas piemēro atšķirīgus noteikumus atkarībā no UBA vai — divos gadījumos — tikai pret nitrātiem jutīgās zonās. Ciktāl par to liecina dalībvalstu ziņojumi, aina ir diezgan pozitīva attiecībā uz GVP 2, proti, rādītāji tiek sasniegti; tas nozīmē, ka pasākumi faktiski uzlabo stāvokli un novērš nepilnības, kas jālikvidē laba stāvokļa sasniegšanai; ir arī gadījumi, kad nav nekādu pamanāmu tendenču, kas nozīmētu, ka spiedieni ūdens stāvokli faktiski neuzlabo un šajos gadījumos ir nepieciešams pielikt vairāk pūļu. Attiecībā uz GVP 3 un GVP 12 situācija ir neviennozīmīga, jo daudzas dalībvalstis par šiem GVP neziņo vai tos nekartē. Ja tas ir kartēts, redzams, ka lielākā daļa rādītāju tiek sasniegti, bet ievērojams skaits dalībvalstu ziņo, ka nav izteiktas tendences, un tas nozīmē, ka šiem GVP atbilstošie spiedieni ūdens stāvokli faktiski neuzlabo un šajos gadījumos ir nepieciešams veltīt vairāk pūļu.

Dalībvalstu PP pasākumi ietver pasākumus, kas izriet no Nitrātu direktīvas[20], kuras jaunākajā īstenošanas ziņojumā[21] ir ieteikts pastiprināt pasākumus piesārņotās teritorijās un īstenot pasākumus jaunās kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) stratēģiskajos plānos, kas jāiesniedz Komisijai ne vēlāk kā 2022. gada 1. janvārī. Nesenā Eiropas Revīzijas palātas

---

[15] https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_en.
[16] https://ec.europa.eu/environment/strategy/chemicals-strategy_en.
[17] EUR-Lex — 52020DC0381 — LV — EUR-Lex (europa.eu).
[18] https://ec.europa.eu/health/human-use/strategy_lv.
[19] *EEA 2018 water assessment — European Environment Agency* (europa.eu).
[20] Padomes Direktīva 91/676/EEK (1991. gada 12. decembris) attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti, OV L 375, 31.12.1991., 1. lpp.
[21] EUR-Lex — 52021DC1000 — LV — EUR-Lex (europa.eu).

ziņojumā ir analizēts, kādā mērā KLP un ES ūdens resursu politika veicina ūdens ilgtspējīgu izmantošanu lauksaimniecībā[22]. Komisija uzskata, ka KLP ar dažādiem instrumentiem un pasākumiem veicina šā mērķa sasniegšanu. Jaunā KLP sniedz svarīgu iespēju palielināt ieceru vērienu un finansēt papildu pasākumus, kas dotu labumu ilgtspējīgai ūdens resursu apsaimniekošanai lauksaimniecībā, izmantojot jaunās ekoshēmas I pīlārā un lauku attīstības programmu II pīlārā. Jaunās KLP centrā ir deviņi konkrēti mērķi, kas definēti Komisijas priekšlikuma 6. pantā[23], un trīs no tiem ir labvēlīgi videi[24]. Dalībvalstīm savu plānu izstrādē ir jāsniedz ieguldījums šo konkrēto mērķu sasniegšanā. Tām ir arī jāpalīdz sasniegt zaļā kursa mērķrādītājus, arī stratēģijas "No lauka līdz galdam" mērķrādītāju par 50 % samazināt barības vielu zudumus un par 50 % samazināt ķīmisko pesticīdu vispārējo lietošanu un risku; tie cita starpā ir izklāstīti dalībvalstīm nosūtītajos KLP ieteikumos[25].

Mājsaimniecību un rūpniecības radītais piesārņojums

Tiek ziņots par pozitīvu tendenci, jo īpaši attiecībā uz pasākumiem, kas saistīti ar notekūdeņu attīrīšanas staciju būvniecību vai modernizāciju (GVP 1)[26], pakāpenisku atteikšanos no prioritārajām / prioritārajām bīstamajām vielām (GVP 15) un rūpniecisko notekūdeņu attīrīšanas staciju modernizāciju vai uzlabošanu (GVP 16). Gandrīz visās dalībvalstīs ir ieviests pilnvarojuma un/vai atļauju saņemšanas režīms notekūdeņu punktveida avotu izplūdes kontrolei, un tas attiecas gan uz virszemes ūdeņiem, gan pazemes ūdeņiem. Tomēr vismaz puse dalībvalstu joprojām pieļauj nelielas izplūdes, lai gan dažos gadījumos ir nepieciešama šādu izplūžu reģistrācija. Gandrīz visas dalībvalstis ir veikušas pasākumu virszemes ūdeņus sasniedzoša piesārņojuma likvidēšanai.

Plānotajai Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvas[27] pārskatīšanai (Komisijas priekšlikums 2022. gadā) būtu vēl vairāk jāsamazina piesārņotāji Eiropas virszemes ūdeņos un pazemes ūdeņos, gan palielinot to notekūdeņu apjomu, uz ko attiecas direktīva, gan nodrošinot, ka ar modernām attīrīšanas tehnoloģijām attīra vairāk notekūdeņu. Pārskatītās

---

[22] Īpašais ziņojums Nr. 20/2021: Ilgtspējīga ūdens izmantošana lauksaimniecībā: KLP līdzekļi drīzāk veicina lielāku, nevis efektīvāku ūdens patēriņu, 2021. gada septembris, https://www.eca.europa.eu/lv/Pages/DocItem.aspx?did=59355.
Komisija uzskata, ka ŪPD mērķu sasniegšanu KLP ir veicinājusi ar dažādiem mehānismiem; jo īpaši ar savstarpējo atbilstību, maksājumu par klimatam, videi un zaļināšanai labvēlīgu lauksaimniecības praksi, maksājumiem labuma guvējiem par izmaksām un negūtajiem ienākumiem, kas radušies, īstenojot ŪPD, un lauku attīstības atbalstu un investīcijām.

[23] Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), COM(2018) 392 final.

[24] **KM4** — palīdzēt mazināt klimata pārmaiņas un pielāgoties tām, tostarp, samazinot siltumnīcefekta gāzu emisijas un veicinot oglekļa piesaisti, kā arī veicināt ilgtspējīgu enerģētiku; **KM5** — veicināt ilgtspējīgu attīstību un efektīvu tādu dabas resursu pārvaldību kā ūdens, augsne un gaiss, tostarp, samazinot atkarību no ķimikālijām; **KM6** — palīdzēt apturēt un pavērst pretējā virzienā bioloģiskās daudzveidības zudumu, uzlabot ekosistēmu pakalpojumus un saglabāt biotopus un ainavas.

[25] *CAP strategic plans | European Commission* (europa.eu).

[26] Par labu progresu nepilnību likvidēšanā ziņojušas 18 dalībvalstis.

[27] Padomes Direktīva 91/271/EEK (1991. gada 21. maijs) par komunālo notekūdeņu attīrīšanu, OV L 135, 30.5.1991., 40. lpp.

Dzeramā ūdens direktīvas[28] jaunā riskos balstītā pieeja veicinās mijiedarbību starp ūdenssaimniecības operatoriem un personām, kas ir atbildīgas par Ūdens pamatdirektīvas īstenošanu.

Tāpat arī plānotajai Rūpniecisko emisiju direktīvas[29] pārskatīšanai (Komisijas priekšlikums 2022. gadā) būtu jāuzlabo atbilstība ūdens kvalitātes standartiem gan tiešo, gan netiešo izplūžu gadījumā un jāuzsver vajadzība pēc vidiskās pārvaldības sistēmas, kas risinātu ūdens atkalizmantošanas un resursu efektivitātes jautājumus.

Jaunas prioritārās vielas

Atsevišķs novērtējums tika veikts par to, kā pašreiz sokas ar 2013. gada VKSD jauno vielu monitoringu un pasākumiem. Saskaņā ar 2013. gada VKS direktīvu visām dalībvalstīm būtu jāveic monitorings vēl 12 vielām[30].

Lielākā daļa dalībvalstu jau monitorē 12 vielas, kas tika pievienotas 2013. gadā. Četras dalībvalstis[31] ziņoja par ķīmisko stāvokli visām monitoringam pakļautajām vielām un definēja GVP visām neatbilstošajām vielām. Vēl 11 dalībvalstis ziņoja par lielāko daļu monitoringam pakļauto vielu un definēja GVP visām neatbilstošajām vielām. Pārējo dalībvalstu ziņotā informācija bija nepilnīga, jo nebija norādīti UBA un/vai vielas. Dažreiz vielām monitoringu veica matricā, kas atšķiras no VKS direktīvā aprakstītās. Bieži vien netika sniegta nekāda informācija par šo vielu atvasināšanu šajā matricā.

Komisija 2022. gadā ierosinās pārskatīt virszemes ūdeņu un pazemes ūdeņu vielu sarakstu. Tādējādi sarakstam, kurā esošo vielu emisijas ūdenī ir jāsamazina vai pakāpeniski jālikvidē, iespējams, tiks pievienoti vēl citi pesticīdi, zāles un rūpnieciskās ķīmikālijas.

3.2 Ūdensefektivitātes uzlabošana

Saistībā ar zaļo kursu ūdensefektivitāte tagad ir stabila ES politikas darba kārtības daļa. Aprites ekonomikas rīcības plānā[32] ir uzsvērta loma, kādu nākotnē spēlēs Regula par ūdens atkalizmantošanas minimālajām prasībām[33]; tā veicinās alternatīvu ūdensapgādi apūdeņošanai kā daļu no integrētas ūdens resursu apsaimniekošanas. Rīcības plānā ir arī paziņots, ka Komisija veicinās ūdensefektivitāti rūpnieciskajos procesos (piemēram, pārskatot Rūpniecisko emisiju direktīvu). ES 2021. gada Klimatadaptācijas stratēģijā[34] ir aicināts nodrošināt saldūdens piekļūstamību un lielāku ūdens izmantošanas efektivitāti visās

[28] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2020/2184 (2020. gada 16. decembris) par dzeramā ūdens kvalitāti, OV L 435, 23.12.2020., 1. lpp.
[29] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole), OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp.
[30] 2013. gadā pievienotās vielas: dikofols, perfluoroktānsulfoskābe un tās atvasinājumi, hinoksifēns, dioksīni un dioksīniem līdzīgi savienojumi, aklonifēns, bifenokss, cibutrīns, cipermetrīns, dihlorvoss, heksabromciklododekāni, heptahlors un heptahlorepoksīds, terbutrīns.
[31] Horvātija, Igaunija, Slovākija un Zviedrija.
[32] https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_en.
[33] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/741 (2020. gada 25. maijs) par ūdens atkalizmantošanas minimālajām prasībām, OV L 177, 5.6.2020., 32. lpp.
[34] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0082&from=LV.

nozarēs un paziņots, ka Komisija palīdzēs mazināt ūdens izmantojumu, nosakot produktiem stingrākas ūdens taupīšanas prasības. Pāreja uz ūdens taupīšanas tehnoloģijām un praksēm jāatbalsta ar attiecīgiem ekonomikas instrumentiem.

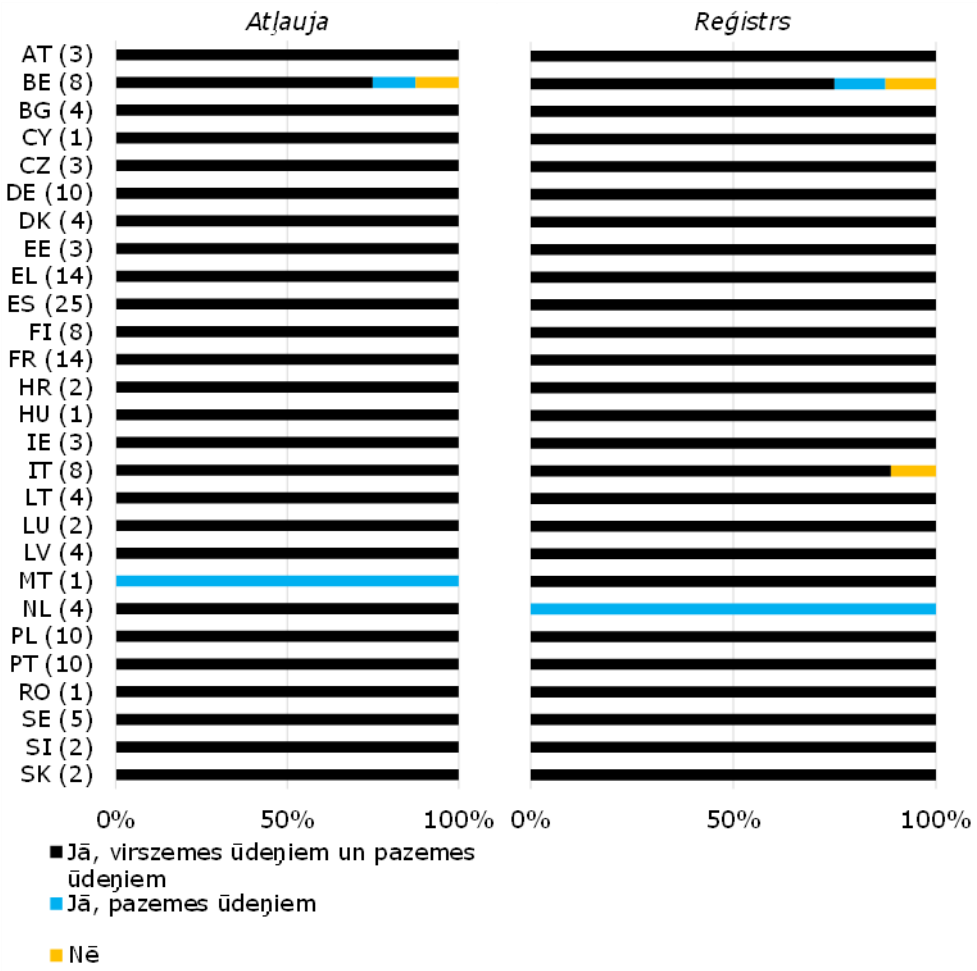
Saskaņā ar pārskatīto Dzeramā ūdens direktīvu (4. panta 3. punkts) dalībvalstīm būs jāveic pasākumi pašreizējo augsto noplūdes rādītāju jautājuma risināšanai. Renovācijas viļņa un Eiropas "Bauhaus" iniciatīvas[35] ir saistītas ar ūdensefektivitāti būvniecības nozarē. Turklāt Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam[36] dalībvalstu iestādes tiek aicinātas izskatīt ūdens ieguves un uzkrāšanas atļaujas, lai atjaunotu ekoloģisko caurplūdumu. Mērķis ir līdz 2027. gadam panākt visu virszemes ūdeņu labu stāvokli vai labu potenciālu un visu pazemes ūdeņu labu stāvokli.

Ūdensefektivitāte bija un joprojām ir augsta dalībvalstu prioritāte. Vairāk nekā puse no tām veica pasākumus iepriekšējā ciklā (2010.–2015. gads) un turpinās to darīt arī turpmāk. Vēl citas 10 dalībvalstis veica pasākumus iepriekšējā ciklā, bet neziņoja par papildu plāniem attiecībā uz pasākumiem nākotnē.

Lielākā daļa dalībvalstu ziņoja, ka galveno spiedienu rada ūdens ieguve un tecējuma novirzīšana. Visbūtiskākie pasākumi, kas saistīti ar ieguves radīto spiedienu un ietekmes samazināšanu, ir tecējuma režīma uzlabojumi un/vai minimālā ekoloģiskā caurplūduma izveidošana (GVP 7, ziņots iedaļā par hidromorfoloģiju), kā arī ūdensefektivitātes pasākumi un apūdeņošanas, rūpniecības, enerģētikas un mājsaimniecību tehnisko pasākumu (GVP 8) risināšanai. Par šādiem kvantitatīviem pasākumiem ziņoja gandrīz puse dalībvalstu. Tāpat, gatavojoties jaunajai Regulai par ūdens atkalizmantošanas minimālajām prasībām, 11 dalībvalstis PP kā ūdens resursu apsaimniekošanas pasākumu iekļāva ūdens atkalizmantošanu.

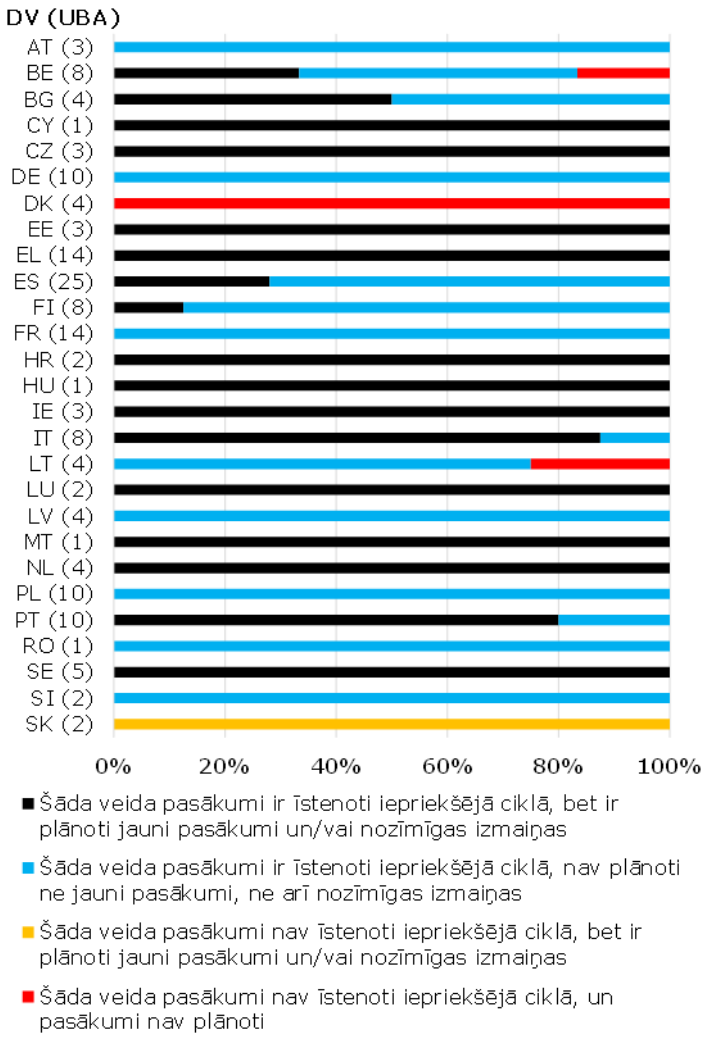
Ievērojamu progresu var redzēt uz *ūdens ieguvi* vērstajos pamatpasākumos. Dalībvalstu ziņojumi par ūdens ieguvi liecina, ka gandrīz visām ir atļauju izsniegšanas režīms vai reģistrs pazemes ūdeņu un virszemes ūdeņu ieguves kontrolei (sk. 1. attēlu). Līdzīgi, lielākajā daļā dalībvalstu ūdens uzkrāšanas kontrolei pastāv koncesiju, pilnvarojuma un/vai atļauju saņemšanas režīms un/vai ūdenskrātuvju reģistrs. Tomēr apmēram puse no dalībvalstīm ziņoja, ka nelielu apjomu ūdens ieguve no kontroles ir atbrīvota.

[35] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1603122220757&uri=CELEX:52020DC0662; https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_lv.
[36] https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_lv.

1. attēls. Atļauja vai reģistrs ūdens ieguves kontrolei

Attiecībā uz pilnvarojumu veikt pazemes ūdeņu objektu mākslīgu papildināšanu vai palielināšanu (sk. 2. attēlu) lielākā daļa dalībvalstu ir veikušas pasākumus, veikušas šādus pasākumus iepriekšējā ciklā vai plāno tos pašreizējā ciklā. Tas ļaus tām labāk risināt ūdens trūkuma un piesārņojuma problēmu.

2. attēls. Pilnvarojums veikt pazemes ūdeņu objektu mākslīgu papildināšanu vai palielināšanu

3.3 Pielāgošanās klimata pārmaiņām

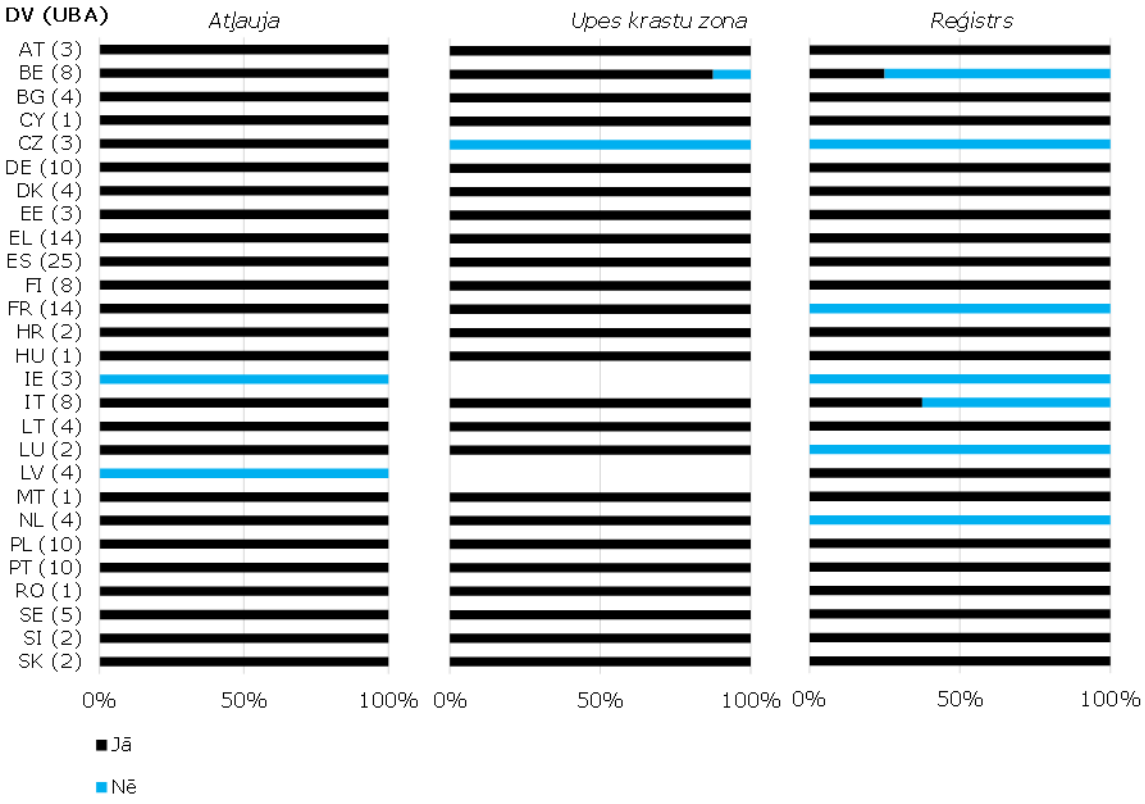
Pieaugot klimata pārmaiņu ietekmei, ir sagaidāms, ka palielināsies spiediens uz tīra saldūdens pieejamību pietiekamā daudzumā[37], tāpēc ir vajadzīgi atbilstoši pasākumi, kas nodrošinātu Ūdens pamatdirektīvas mērķu sasniegšanu. Runājot par pielāgošanos klimata pārmaiņām (GVP 24), tikai sešas dalībvalstis ziņoja par darbībām virszemes ūdeņu jomā, bet četras dalībvalstis ziņoja par darbībām pazemes ūdeņu jomā. Lielākā daļa dalībvalstu ziņoja, ka galveno spiedienu rada piesārņojums no difūziem avotiem, ūdens ieguve vai tecējuma novirzīšana, fizikālas izmaiņas un dambji, barjeras un slūžas. Citi svarīgu veidu spiedieni, par kuriem ziņots, ir punktveida avoti.

[37] https://www.eea.europa.eu/highlights/water-stress-is-a-major.

3.4 Hidromorfoloģiskā spiediena risināšana

Hidromorfoloģiskās izmaiņas joprojām ir nozīmīgākais uz ūdensobjektiem vērstais atsevišķais spiediena veids. Ar zaļā kursa un jo īpaši Biodaudzveidības stratēģijas 2030. gadam un Viedas un ilgtspējīgas mobilitātes stratēģijas[38] starpniecību ir pavērušās papildu iespējas risināt hidromorfoloģisko spiedienu, ko rada, piemēram, dambji, aizsprosti, izmainīti pazemes ūdeņu līmeņi utt. Bioloģiskās daudzveidības vēlamais mērķrādītājs — 25 000 km brīvi plūstošo upju Eiropā — akcentē to, cik svarīga pilnīgai ekosistēmas reintegrācijai ir atjaunota upju sāniskā un gareniskā savienošanās.

ŪPD (11. panta 3. punkta i) apakšpunkts) ir noteikts, ka dalībvalstīm jānodrošina ūdensobjektu *hidromorfoloģisko apstākļu kontrole*, kas var būt prasība saņemt iepriekšēju pilnvarojumu vai veikt reģistrāciju. Paziņotā un tālāk izklāstītā informācija rāda, kurās dalībvalstīs ir atļauju izsniegšanas režīmi, ar kuriem kontrolē ūdensobjektu fizikālās izmaiņas.

3. attēls. Atļaujas, ar kurām kontrolē ūdensobjektu fizikālās izmaiņas

[38] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12438-Ilgtspejigas-un-viedas-mobilitates-strategija_lv.

Gandrīz visas dalībvalstis ūdensobjektu fizikālo izmaiņu kontrolei ir ieviesušas atļauju saņemšanas režīmus. Gandrīz visi no tiem aptver upes krastu zonas. Lielākajā daļā dalībvalstu ir fizikālo izmaiņu reģistrs.

Šajā kontekstā visbūtiskākie pasākumi ir gareniskās nepārtrauktības uzlabošana (GVP 5), citi hidromorfoloģiskie uzlabojumi ārpus gareniskās nepārtrauktības (GVP 6), tecējuma režīma un ekoloģiskā caurplūduma uzlabošana (GVP 7) un dabiskie ūdens aiztures pasākumi (GVP 23).

Par pasākumiem virszemes ūdeņu gareniskās nepārtrauktības uzlabošanai (GVP 5) ir ziņojušas 20 dalībvalstis. Lielākā daļa ziņoja, ka galvenais spiediens, kas saistīts ar šiem pasākumiem, ir dambji, barjeras un slūžas.

Septiņas dalībvalstis[39]pamatojoties uz pasākumiem, kurus ir plānots īstenot laikposmā no 2018. līdz 2021. gadam, sagaida progresu gareniskās nepārtrauktības izveidē. Turklāt divas dalībvalstis[40] sagaida, ka līdz tam laikam mērķi būs sasniegti.

Vairums dalībvalstu ir ziņojušas par hidromorfoloģijas uzlabošanas pasākumiem, izņemot garenisko nepārtrauktību (GVP 6), virszemes ūdeņos, bet četras no tām — arī pazemes ūdeņos. Vairumā gadījumu šie pasākumi plāno risināt spiedienu, kas ir saistīts ar fizikālajām izmaiņām kanālā, gultnē, upes krastu zonā un/vai ezera krastu zonā.

Dalībvalstīm vispirms ir jānosaka ekoloģiskā caurplūduma mērķi (priekšnoteikums laba stāvokļa sasniegšanai upēm), bet pēc tam ir jāīsteno visi šo mērķu sasniegšanai nepieciešamie pasākumi (sagrupēti GVP 7), kas ietver ūdens ieguves samazināšanu vai pietiekamu ūdens masu atbrīvošanu lejteces ūdeņiem, darbinot dambjus.

Otrajos UBAP tikai nedaudzas dalībvalstis ziņoja, ka ekoloģiskais caurplūdums visiem attiecīgajiem ūdensobjektiem ir noteikts un īstenots nedaudzās dalībvalstīs. Lielākā daļa dalībvalstu ziņoja, ka šajā ciklā šo nepilnību plānots novērst.

Pēc tam 2018. gadā PP ziņojumiem sniegtā informācija liecina, ka ekoloģiskā caurplūduma mērķus visos vai dažos ūdensobjektos noteikušas septiņas dalībvalstis. Šis rādītājs ir līdzīgs 2016. gadā ziņotajai informācijai, un tas liecina, ka nav progresa. Citās dalībvalstīs darbs turpinās, bet paziņotie rādītāji nedod iespēju veikt detalizētu progresa novērtējumu.

Attiecībā uz pasākumiem, kas īstenoti, lai sasniegtu ekoloģisko caurplūdumu, par GVP 7 virszemes ūdeņos ziņoja 20 dalībvalstis, bet par GVP 7 pazemes ūdeņos ziņoja tikai 5 dalībvalstis.

4. Otrie sākotnējie plūdu riska novērtējumi

Kā liecina 2019. gadā publicētais Komisijas izvērtējums, ES tagad ir izveidots skaidri noteikts plūdu riska pārvaldības satvars[41].

[39] Austrija, Ungārija, Īrija, Itālija, Polija, Rumānija un Zviedrija.
[40] Kipra un Latvija.

Arī otrajā īstenošanas ciklā (2016–2021) pirmā darbība saskaņā ar Plūdu direktīvu bija līdz 2018. gada beigām sagatavot sākotnējos plūdu riska novērtējumus (SPRN) un apzināt potenciāli nozīmīgas plūdu riska teritorijas(PNPRT). Sākotnējie novērtējumi lielā mērā balstās uz informāciju, kas ir pieejama par iepriekšējiem plūdiem, un prognozēm par iespējamiem plūdiem nākotnē.

Komisija novērtēja dalībvalstu otrā cikla SPRN[42]. Kopš iepriekšējā cikla puse dalībvalstu ir uzlabojusi datu vākšanu un/vai metodiku, kas nepieciešama, lai veiktu sākotnējus plūdu riska novērtējumus. Pamatojoties uz pašreizējo metodiku, 12 dalībvalstīs ir atjaunināti kritēriji, pēc kuriem noteikt būtiskus plūdus nākotnē. Lai gan diskusija par plūdiem pilsētu teritorijās un jūras līmeņa celšanos ir pastiprinājusies, kā būtisku plūdu avots ES visbiežāk ir reģistrēti upju plūdi (divas trešdaļas no kopskaita). Lielākajai daļai dalībvalstu ir vairāk vai mazāk pārliecinoši pierādījumi, ka tiek apsvērtas sekas, kādas nākotnes plūdi atstās uz cilvēka veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību. Šķiet, ka kopš pirmā cikla lielāka uzmanība lielāka uzmanība ir pievērsta videi un kultūras mantojumam, jo par aptuveni 10 procentpunktiem samazinājās to potenciāli nozīmīga plūdu riska teritoriju procentuālais īpatsvars, kurās vide un kultūras mantojums nav atzīti par relevantiem. Salīdzinājumā ar pirmo ciklu ir palikusi skaidrāka situācija saistībā ar plūdu ietekmes reģistrēšanu: gandrīz divas trešdaļas dalībvalstu ir iesniegušas pārliecinošus pierādījumus par skaidru iepriekšējo plūdu novērtēšanas metodiku. Tomēr dati par plūdu radītā kaitējuma izmaksām nav pieejami par 60 % upju baseinu ES. Šā iemesla dēļ ir vēl ir vieta uzlabojumiem, jo šādu datu vākšana palīdz aprēķināt izmaksas un ieguvumus un prioritizēt pasākumus. Ilgtermiņa attīstība (sociāli ekonomiskā, infrastruktūra, zemes izmantošana) ir apsvērta lielākajā daļā dalībvalstu, bet ne vienlīdz detalizēti. Ir arī pierādījumi tam, ka klimata pārmaiņas savos sākotnējos novērtējumos ir apsvērušas visas dalībvalstis; tas ir uzlabojums salīdzinājumā ar pirmo ciklu, kurā sešas dalībvalstis klimata pārmaiņas nebija apsvērušas, bet vēl piecu dalībvalstu gadījumā situācija bija neskaidra.

5. Izmaksas un finansēšana

3. iedaļas 2. tabulā redzams, ka divi dalībvalstu paziņotie galvenie šķēršļi savlaicīgai īstenošanai ir finansējuma trūkums un kavējumi, kas radušies projektu īstenošanas gaitā.

Lai gan dalībvalstu ziņojumi par PP izmaksām un finansējumu kopumā šķiet neviendabīgi, konsultantu pētījumā ir lēsts[43], ka otrajos UBAP noteiktajiem pasākumiem ir vajadzīgas vismaz 142 miljardu EUR lielas investīcijas. Taču patiesās kopējās izmaksas ir krietni lielākas, jo datos pastāv būtiskas nepilnības un šī summa neietver ekspluatācijas un infrastruktūras uzturēšanas izmaksas. Attiecībā uz plūdu riska pārvaldības plāniem (PRPP) šis pats avots lēš, ka kopā ir nepieciešami 14 miljardi EUR, taču arī šī summa, visticamāk, ir mazāka nekā patiesībā. Dalībvalstis izmanto dažādus finansējuma avotus, jo īpaši ūdens un sanitārijas tarifus, ES līdzekļus un nacionālos publiskos līdzekļus, kā arī mazākā mērā nodevas par ieguvi un piesārņojumu. Kopumā tās mazāk izmanto privātās investīcijas

[41] Lai to apstiprinātu, Eiropas Komisija veica Plūdu direktīvas izvērtējumu un 2019. gadā publicēja savus konstatējumushttps://ec.europa.eu/environment/water/fitness_check_of_the_eu_water_legislation/index_en.htm.
[42] Attiecībā uz pirmo ciklu (2010–2015) sk. https://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/overview.htm.
[43] *Woods & ACTeon* (2021), *Economic data related to the implementation of the WFD and the FD and the Financing of measures*, gaidāmais ziņojums Vides ĢD vārdā.

(kontribūcijas) un inovatīvākus finansēšanas veidus, piemēram, maksājumu par ekosistēmu pakalpojumiem (MEP) shēmas.

Runājot par ūdens nozares finansiālo spēju, iepriekš minētajā pētījumā konstatēts, ka aptuveni pusei dalībvalstu finansiālo izmaksu atgūšanas līmenis pārsniedz 90 %. ESAO[44] ir ziņojusi, ka kopumā ES lietotāji maksā aptuveni 70 % no ūdens pakalpojumu sniegšanas finansiālajām izmaksām (ūdens tarifu formā), savukārt valsts sektors finansē atlikušos 30 %. Abos ziņojumos ir ziņotas lielas atšķirības gan starp dalībvalstīm, gan starp mājsaimniecību, lauksaimniecības un rūpniecības sektoru.

Turklāt vidisko un resursu izmaksu atgūšana ir mazāk sekmīga. Nesenā Eiropas Revīzijas palātas ziņojumā[45] ir norādītas problēmas, kas saistītas ar piesārņojuma izmaksām. Tajā jo īpaši ir norādīts, ka ūdens pakalpojumu izmaksu pieaugumu ir grūti atgūt, jo piesārņojuma izcelsme ir difūzi avoti. Principa "piesārņotājs maksā" plašāka un labāka piemērošana piesārņotājiem radītu vairāk stimulu mazināt un novērst piesārņojumu, arī pašiem veicot investīcijas vides jomā. Spriežot pēc lielā skaita ūdensobjektu, kuru kvantitatīvais stāvoklis nav labs[46], šķiet, nav pilnībā novērtēts potenciāls ūdens cenās atspoguļot faktisko ūdens trūkumu; ilgtspējīgas investīcijas ir vajadzīgas arī ūdens izmantošanas efektivitātē. Šie stimulu un efektivitātes nodrošināšanas centieni palīdz noteikt, cik apjomīgas kapitālinvestīcijas ir vajadzīgas, lai efektīvi un ilgtspējīgi apsaimniekotu aizvien vairāk trūkstošos ūdens resursus.

6. Secinājumi

Lielākā daļa dalībvalstu ir panākušas zināmu progresu tādu nepilnību identificēšanā, kas tās šķir no laba stāvokļa katram nozīmīgam spiedienam, un tāda līmeņa identificēšanā, kādā jāīsteno pasākumi, kas ir nepieciešami laba ūdensobjektu stāvokļa sasniegšanai. Tas ir uzmundrinošs uzlabojums, kas nodrošinās pasākumu labāku identificēšanu un prioritizēšanu. Ievērojamu progresu īstenošanas pasākumu jomā varētu saskatīt saistībā ar piesārņojuma novēršanu, kā arī ūdens ieguvi un ūdensefektivitāti. Pozitīvi, ka dalībvalstis veic pasākumus nepilnību samazināšanai. Tomēr ir skaidrs, ka vēl ir daudz jādara, lai panāktu pilnīgu atbilstību Ūdens pamatdirektīvas mērķiem. Šajā kontekstā ir ziņots par vairākiem šķēršļiem, kas dalībvalstīm traucē īstenot savus pasākumus ātri, galvenais no tiem ir nepietiekams finansējums.

Ņemot vērā klimata pārmaiņu pašreizējo un turpmāko ietekmi, ūdens daudzuma pārvaldības problēma Eiropā kļūst arvien aktuālāka, ietekmējot ūdens tiesību aktos noteikto mērķu sasniegšanu. ES ir tiesiskais satvars, kas ir piemērots šā mērķa sasniegšanai: tā ir Plūdu direktīva. Plūdu riska samazināšana gadījumos, kur un kad tas ir vissvarīgākais, tomēr ir jautājums par pasākumu skrupulozu un konsekventu īstenošanu, kam nepieciešama ilgstoša uzmanība ilgākā laika posmā un pārrobežu sadarbība. Dramatiskie notikumi Eiropā 2021. gada vasarā liecina, ka vēl ir daudz darāmā, lai plūdu riska samazināšana būtu sekmīga.

---

[44] ESAO, *Financing Water Supply, Sanitation and Flood Protection*, 2020.
[45] Eiropas Revīzijas palātas Īpašais ziņojums Nr. 12/2021: Princips "piesārņotājs maksā" ES vides politikas jomās un darbībās nav piemērots konsekventi, 2021. gada jūlijs.
[46] Piektais īstenošanas ziņojums par Ūdens pamatdirektīvas un Plūdu direktīvas īstenošanu, COM(2019) 95 final.

Tikpat steidzami ir jārisina nepietiekama ūdens daudzuma problēma. Visā Eiropā neilgtspējīgus ūdens izmantošanas modeļus papildina klimata pārmaiņas, kas rada lielāku iztvaikošanu un ilgākus sausuma periodus, kuri palielina jau pastāvošo ūdens trūkumu arvien lielākā Eiropas daļā. Daļai no atbildes reakcijas globālo klimata, veselības, bioloģiskās daudzveidības un piesārņojuma problēmu kontekstā jābūt daudzpusējai ūdens noturības programmai.

Ar Eiropas zaļā kursa palīdzību ir uzsākta ūdens noturības programmas izveide, dažādu tiesību aktu izskatīšanā un horizontālajās stratēģijās, piemēram, Aprites ekonomikas rīcības plānā un ES Klimatadaptācijas stratēģijā, uzmanību pievēršot ūdensefektivitātei. Šajā jautājumā ir gūts progress arī nozaru līmenī, piemēram, lauksaimniecībā, enerģētikā un transportā; ir ļoti svarīgi, lai turpinātos tā nostiprināšana.

Ūdens cenu noteikšana ir spēcīgs instruments, kas uzlabo ūdensefektivitāti, proti, tas veicina iedarbīgāku un ilgtspējīgāku ūdens pieprasījuma pārvaldību. Te ir rūpīgi jāņem vērā vietējie apstākļi un sociālie aspekti (piemēram, mazaizsargāto mājsaimniecības piekļuve cenas ziņā pieejamam, augstas kvalitātes dzeramajam ūdenim, ko veicina pārskatītā Dzeramā ūdens direktīva). Turklāt vislabāk, ja to saskaņo ar rīcībpolitikas pasākumiem piesārņojuma mazināšanai un atbalstu inovācijām un investīcijām ūdensefektivitātē.

Investīcijas ūdens resursos ir abpusēji izdevīgi risinājumi, kas dod labumu ūdens resursiem un bioloģiskajai daudzveidībai / dabai kopumā, vienlaikus nodrošinot stimulu ekonomikas atveseļošanai un darbvietu radīšanai. Šā iemesla dēļ resursi, kas dalībvalstīm pieejami ar *InvestEU* un daudzgadu finanšu shēmas palīdzību, būtu jāizmanto tā, lai pilnībā atraisītu to potenciālu. Ar ilgtspējīgām investīcijām veltītās Taksonomijas regulas[47] atbalstu tie var būt sistēmiskas pārveides katalizatori un palīdzēt mobilizēt līdzekļus no valsts un privātajiem avotiem. Pamatprogramma "Apvārsnis Eiropa" sniedz papildu iespējas investēt ES ūdens pētniecībā un inovācijā un labāk sasaistīt pasākumu īstenošanu ar sabiedrības un iedzīvotāju vajadzībām[48].

Eiropa ir nonākusi ūdens resursu apsaimniekošanas pagrieziena punktā, un 2022. gada pavasarī ir jāiesniedz kritiski svarīgi nākamie upju baseinu apsaimniekošanas plāni un plūdu riska pārvaldības plāni. Līdz 2027. gadam, kad beigsies lielākā daļa atbrīvojumu no Ūdens pamatdirektīvā noteiktajām saistībām, nav atlicis daudz laika, un ūdensobjektiem jābūt labā stāvoklī.

Tā kā lielākā daļa ES ūdensobjektu joprojām nav labā stāvoklī, dalībvalstīm ir steidzami jāpaātrina sava rīcība. Veicot vajadzīgos pasākumus, Eiropas zaļais kurss ir unikāla iespēja, kas dalībvalstīm un ieinteresētajām personām būtu jāizmanto noturīgas nākotnes nodrošināšanai ūdens jomā.

---

[47] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai, OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.

[48] Te ietilpst arī mērķtiecīgas un vērienīgas jaunas paaudzes partnerības (Eiropas partnerība ūdens resursu drošībai uz planētas (*Water4All*); Partnerība klimatneitrālai, ilgtspējīgai un produktīvai zilajai ekonomikai (IPZE)) un pētniecības un inovācijas misijas ("Okeāni un ūdeņi", "Pielāgošanās klimata pārmaiņām" un "Veselīgas augsnes").